

Nr 174.

Av herr **Pettersson, Anton, m. fl.**, om skyldighet för industri- och handelsidkande aktiebolag m. fl. företag att använda under goda ekonomiska tider uppkommen vinst till konsolidering av sin ekonomiska ställning.

Erfarenheten visar att hög- och lågkonjunkturer ofelbart omväxla. Den nu rådande högkonjunkturen kommer sålunda med säkerhet att följas av en lågkonjunktur. När den sätter in och hur utpräglad den kommer att bli torde icke kunna förutsägas. Oberoende härav torde det emellertid vara angeläget att så långt möjligt begränsa de förödande verkningar den blivande lågkonjunkturen kan få. Att åtgärder i denna riktning böra vidtagas, så snart de icke äro förenade med nackdelar i annat avseende, lär knappast vara föremål för delade meningar. Under debatten i riksdagen om 1937 års statsverksproposition ha ock representativa företrädare för skilda politiska åskådningar understrukt vikten av åtgärder som kunna mildra verkningarna av en blivande ekonomisk kris. Högerns ledare, herr Bagge, anförde sålunda bl. a. följande: »Vad man saknar i den framlagda finansplanen är en uppläggning för förberedelserna för en kommande depression. På socialdemokratiskt håll har man tidigare talat om dessa utredningar, som skulle framlägga den plan, efter vilken vi skulle kunna arbeta med större tillförsikt.»

Även folkpartiets ledare, herr Anderssons i Rasjön, uttalanden visa, att enligt hans uppfattning åtgärder från statsmakternas sida kunna och böra vidtagas till mildrande av en kommande ekonomisk kris. I detta hänseende förtjänar följande del av hans yttrande att återgivas:

»Därför måste de goda tiderna användas till konsolidering och till att lagra reserver. Med reserver menar jag då icke endast sådana i statens förvar utan även den sortens reserver, som bestå i samlad och konserverad skatteförmåga hos företagen och de enskilda skattedragarna.»

Slutligen bör uppmärksammas att den i bilaga till statsverkspropositionen intagna finansplanen genomgående synes förutsätta, att statsmakterna kunna påverka konjunkturutvecklingen och att detta bör ske i den mån åtgärdernas verkningar klart kunna begränsas.

Det har stundom påtalats, att industriidkande aktiebolag under högkonjunkturer icke alltid iakttagit den begränsning vid vinstutdelning till aktieägarna, som kan vara förenlig med en god omtanke om bolagets förmåga att fortbestå under en kommande ekonomisk kris. I detta hänseende förtjänar erinras om följande uttalande av 1933 års skogsindustrisakkunniga i dess betänkande 1935:

»Till de relativt många ekonomiska sammanbrotten inom trävaruindustrin hava emellertid i många fall medverkat företagens ekonomiska dispositioner. Under krigsårens högkonjunktur och dyrtid anlades och påbygg-

des sålunda en mängd industriella verk till kostnader, som icke på långt när motsvarade vad som rimligen under en normal konjunktur kunde förräntas. Erfarenheten har också givit vid handen, att, där icke vederbörande företagare allvarligt sökt eller förmått att med intjänta vinster nedskära kristidens värden på anläggningar och lager, detta haft till oundviklig följd stora förluster och ekonomisk katastrof för företagarna själva, ävensom förluster för förlagsgivande banker. De företag åter, som använt de goda konjunkturer-na till en djupgående, ekonomisk konsolidering — vilken också särskilt inom den kombinerade sågverks- och cellulosaindustrien ägt rum — hava icke blott förmått övervinna efterkrigsårens starka ekonomiska påfrestningar utan jämväl kunnat bedriva sin rörelse utan nämnvärda rubbningar för de anställda och det allmänna. De sakkunniga hålla före, att detta sistnämnda förhållande varit och alltjämt är av grundläggande betydelse för den framtida stabiliteten hos skogsindustrierna och deras förmåga att fylla sin stora uppgift för folkförsörjningen i vårt land. Det har därför enligt de sakkunnigas mening synts böra tagas under övervägande, huruvida icke från statsmakternas sida borde vidtagas åtgärder i syfte att stärka en sådan utveckling inom den industriella verksamheten i allmänhet genom att för aktiebolag meddela strängare föreskrifter än de nu gällande i fråga om nedskrivning av värden på anläggningar och lager samt om fondbildning, allt till förebyggande av oklok vinstutdelning.

De sakkunniga anse, att det bör tagas under övervägande vid den pågående utredningen om revision av gällande aktiebolagslag, huruvida strängare föreskrifter borde meddelas för aktiebolag än de nu gällande i fråga om nedskrivning av värden på anläggningar och lager samt om fondbildning.

De framställda anmärkningarna äro tyvärr i många fall befogade. Sålunda torde det ingalunda vara ovanligt, att de industriidkande bolagen å sina stämmor, t. o. m. mot driftsledningens avstyrkande, under goda ekonomiska tider beslutat om gratisaktier och stora vinstutdelningar utan att först ha tillräckligt konsoliderat bolagets ställning, med påföljd att de vid första lågkonjunktur kommit i ekonomiska svårigheter. Därigenom har den till företagen knutna arbetarstammen ofta måst entledigas och dess försörjning i stor utsträckning övertagas av det allmänna.

En av omtanken om bolagens fortbestånd vidtagen begränsning av vinstutdelningen under en högkonjunktur torde otvivelaktigt vara av behovet påkallad. Man kan på allvar ifrågasätta, om icke detta i själva verket också måste betraktas som ett aktieägareintresse. En någorlunda jämn och regelbunden aktieutdelning torde nämligen, framför allt för den, som för t. ex. sin ålderdomsförsörjning placerat sina besparingar i aktier, vara att föredraga framför en hög utdelning vid vissa tillfällen och en ringa eller ingen utdelning under andra tider.

Den skyldighet att fondera vinstmedel, som innefattas i bestämmelserna om avsättning av viss del av vinsten till en reservfond, är otvivelaktigt ägnad att i någon mån bereda bolagen för mötande av kommande kriser. Vad här-

igenom står att vinna är emellertid uppenbarligen otillräckligt, och det synes därför angeläget att statsmakterna överväga, huruvida ytterligare åtgärder i här berörda syfte kunna vidtagas.

I anslutning till ovanstående anhålles,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsam utredning av frågan, huruvida och i vilken omfattning åtgärder kunna vidtagas för åstadkommande av att industri- och handelsidkande aktiebolag och därmed jämförbara företag i ökad utsträckning använda sin under goda ekonomiska tider uppkomna vinst till konsolidering av sin ekonomiska ställning för att kunna möta en kommande lågkonjunktur.

Stockholm den 24 januari 1937.

Anton Pettersson.

K. I. Sköldén.

Allan Holstenson.

Per Andersson.

Verner Andersson.
